

เครื่องมือประเมินความมีชีวิตชีวาของผู้สูงอายุ (Active ageing assessment tool)

1. ความเป็นมาของเครื่องมือ

เครื่องมือประเมินความมีชีวิตชีวาของผู้สูงอายุ หรือ Active ageing assessment tool เป็นเครื่องมือที่ใช้สำหรับการประเมินระดับความมีชีวิตชีวา (Active ageing) ของผู้สูงอายุในระดับบุคคล โดยใช้แบบประเมินที่ประกอบด้วยคำถามจำนวน 25 ข้อ แบ่งเป็นด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านสติปัญญาและการเรียนรู้ ด้านสังคม และด้านความมั่นคง ซึ่งเป็นการพัฒนาจากกรอบแนวคิด Active ageing ขององค์การอนามัยโลก ร่วมกับการปรับตัวชีวิตที่มีการพัฒนาในต่างประเทศและในประเทศไทย ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการประเมินภาวะ Active ageing ในระดับประเทศ หรือพื้นที่ขนาดใหญ่ โดยไม่ได้เป็นตัวชี้วัดระดับบุคคล ทั้งนี้เครื่องมือประเมินระดับความมีชีวิตชีวา (Active ageing) ของผู้สูงอายุนี้ เป็นเครื่องมือที่ใช้ประเมินระดับบุคคล ซึ่งสามารถนำมาสรุปเป็นภาพรวมในระดับกลุ่มประชากร หรือระดับพื้นที่ได้ ใช้สำหรับการพัฒนากิจกรรมส่งเสริมความมีชีวิตชีวาของผู้สูงอายุในพื้นที่ โดยแบ่งระดับความมีชีวิตชีวาของผู้สูงอายุ เป็น 4 ระดับ ได้แก่ น้อย ค่อนข้างน้อย ค่อนข้างมาก และมาก โดยเครื่องมือประเมินความมีชีวิตชีวาของผู้สูงอายุนี้ ได้ผ่านกระบวนการทดสอบเครื่องมือและทดลองใช้ในพื้นที่ 8 จังหวัด ครอบคลุมทุกภาค โดยมีการปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของพื้นที่และตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ

2. การแบ่งระดับความมีชีวิตชีวาของผู้สูงอายุ ในแต่ละด้าน

การประเมินความมีชีวิตชีวาของผู้สูงอายุ แบ่งออกเป็น 5 ด้าน และในภาพรวม คือ

- ด้านร่างกาย	ระดับ 1 – 4
- ด้านจิตใจ	ระดับ 1 – 4
- ด้านสติปัญญาและการเรียนรู้	ระดับ 1 – 4
- ด้านสังคม	ระดับ 1 – 4
- ด้านความมั่นคง	ระดับ 1 – 4
- ภาพรวม 4 ด้าน (ไม่รวมด้านความมั่นคง)	ระดับ 1 – 4 (ให้น้ำหนักแต่ละด้านเท่ากัน)
- ภาพรวม 5 ด้าน	ระดับ 1 – 4 (ให้น้ำหนักแต่ละด้านเท่ากัน)

ระดับความมีชีวิตชีวาของผู้สูงอายุ ในแต่ละด้าน แบ่งเป็น 4 ระดับ คือ

ระดับ 1 หมายถึง ระดับน้อย	(คะแนน 0.00%-25.00% ของคะแนนเต็ม)
ระดับ 2 หมายถึง ระดับค่อนข้างน้อย	(คะแนน 25.01%-50.00% ของคะแนนเต็ม)
ระดับ 3 หมายถึง ระดับค่อนข้างมาก	(คะแนน 50.01%-75.00% ของคะแนนเต็ม)
ระดับ 4 หมายถึง ระดับมาก	(คะแนน 75.01%-100.00% ของคะแนนเต็ม)

3. องค์ประกอบของควมมีชีวิตชีวาของผู้สูงอายุ 5 ด้าน

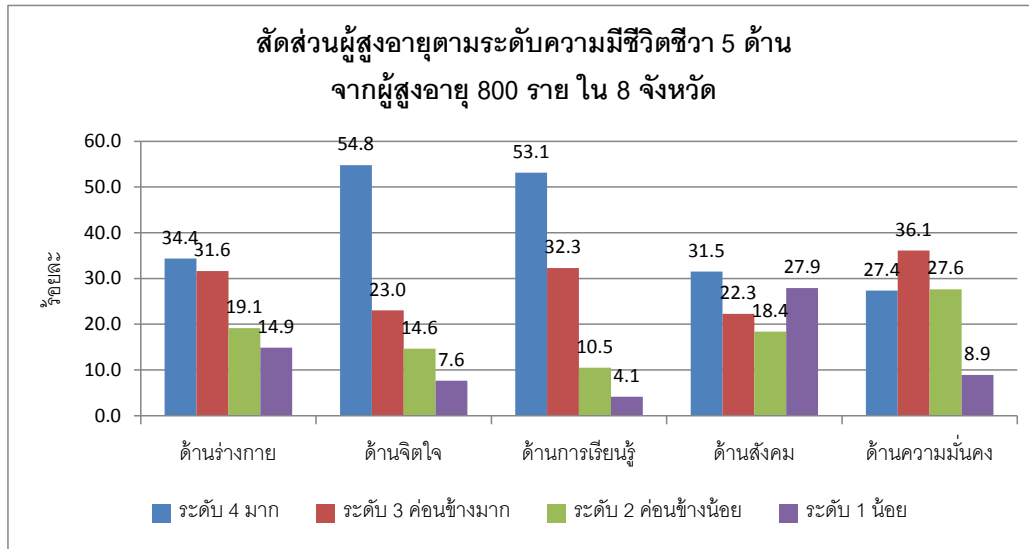
องค์ประกอบควมมีชีวิตชีวา จำนวนคำถาม และคะแนนเต็ม ในแต่ละด้าน ประกอบด้วย

1) ด้านร่างกาย (6 ข้อ)	คะแนนเต็ม	12
- การประเมินภาวะสุขภาพ (1 ข้อ)	คะแนนเต็ม	4
- การฟังฟังในกิจวัตรประจำวัน (2 ข้อ)	คะแนนเต็ม	4
- กิจกรรมทางกาย (3 ข้อ)	คะแนนเต็ม	4
2) ด้านจิตใจ (4 ข้อ)	คะแนนเต็ม	10
- ภาวะซึมเศร้า (2 ข้อ)	คะแนนเต็ม	4
- การประเมินความสุข (1 ข้อ)	คะแนนเต็ม	4
- กิจกรรมเสริมสร้างความสุข (1 ข้อ)	คะแนนเต็ม	2
3) ด้านสติปัญญา (4 ข้อ)	คะแนนเต็ม	8
- ภาวะสมองเสื่อม (2 ข้อ)	คะแนนเต็ม	4
- การเรียนรู้และการรับข่าวสาร (2 ข้อ)	คะแนนเต็ม	4
4) ด้านสังคม (6 ข้อ)	คะแนนเต็ม	13
- การเข้าร่วมกิจกรรมชุมชน (2 ข้อ)	คะแนนเต็ม	4
- การทำงาน (2 ข้อ)	คะแนนเต็ม	4
- การปฏิสัมพันธ์กับสังคม (1 ข้อ)	คะแนนเต็ม	3
- ความสามารถในการเดินทาง (1 ข้อ)	คะแนนเต็ม	2
5) ด้านความมั่นคง (5 ข้อ)	คะแนนเต็ม	12
- ความเพียงพอของรายได้ (1 ข้อ)	คะแนนเต็ม	4
- การช่วยเหลือจากครอบครัว (1 ข้อ)	คะแนนเต็ม	2
- การช่วยเหลือจากชุมชน (1 ข้อ)	คะแนนเต็ม	2
- ความปลอดภัยในที่อยู่อาศัย (2 ข้อ)	คะแนนเต็ม	4

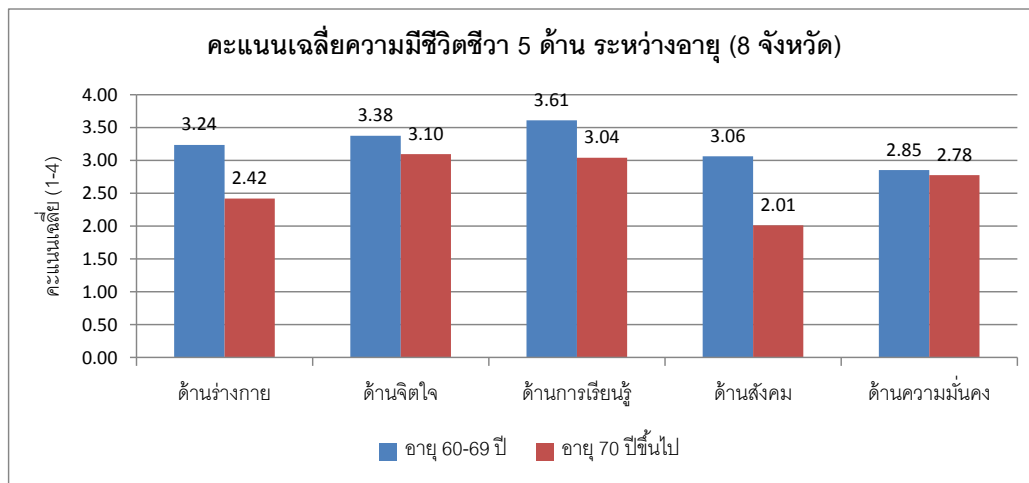
4. ผลของการประเมินควมมีชีวิตชีวาใน 8 จังหวัด

สัดส่วนของผู้สูงอายุตามระดับควมมีชีวิตชีวาของผู้สูงอายุใน 5 ด้าน พบว่าด้านจิตใจ มีสัดส่วนของผู้สูงอายุที่มควมมีชีวิตชีวาระดับมาก สูงที่สุด รองลงมาคือด้านสติปัญญาและการเรียนรู้ ในขณะที่ด้านสังคม มีสัดส่วนของผู้สูงอายุที่มควมมีชีวิตชีวาระดับน้อย สูงที่สุด รองลงมาคือด้านร่างกาย (ภาพที่ 1) ในขณะที่กลุ่มอายุ 60-69 ปี มีคะแนนควมมีชีวิตชีวาเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มอายุ 70 ปีขึ้นไป ยกเว้นด้านความมั่นคงที่มีคะแนนไม่ต่างกัน (ภาพที่ 2) กลุ่มติดสังคมมีคะแนนควมมีชีวิตชีวาเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มติดบ้านและกลุ่มติดเตียง ยกเว้นด้านความมั่นคงที่มีคะแนนต่างกันไม่มากนัก โดยด้านสังคมและด้านร่างกาย มีความแตกต่างกันมากที่สุด (ภาพที่ 3)

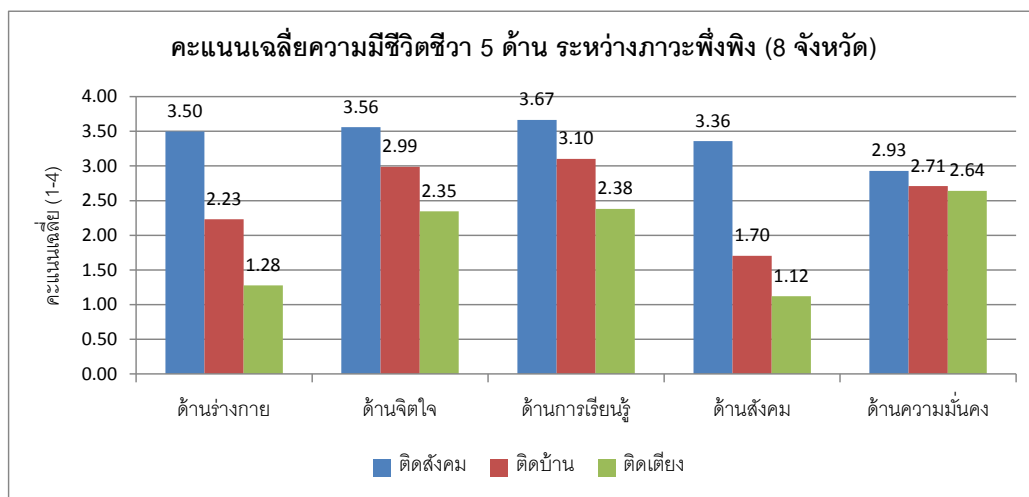
ภาพที่ 1 สัดส่วนของผู้สูงอายุตามระดับความมีชีวิตชีวาของผู้สูงอายุ 5 ด้าน (รวม 8 จังหวัด)

ภาพที่ 2 คะแนนเฉลี่ยความมีชีวิตชีวา 5 ด้าน เปรียบเทียบระหว่างอายุ (เฉลี่ย 8 จังหวัด)

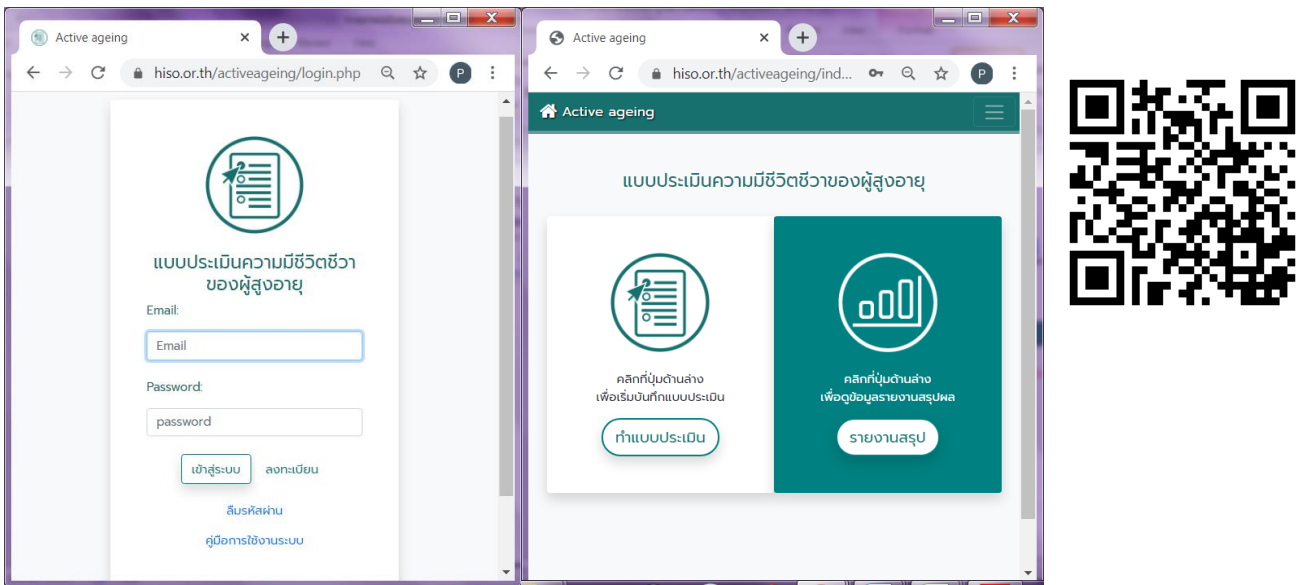
ภาพที่ 3 คะแนนเฉลี่ยความมีชีวิตชีวา 5 ด้าน เปรียบเทียบระหว่างภาวะพึ่งพิง (เฉลี่ย 8 จังหวัด)

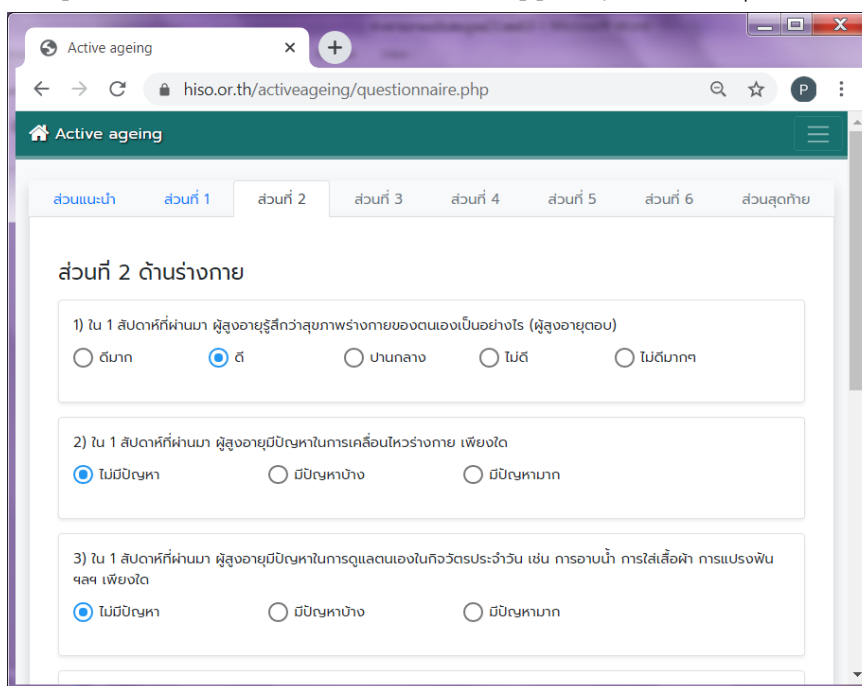
5. โปรแกรมประเมินความมีชีวิตชีวาของผู้สูงอายุ

เข้าสู่โปรแกรมประเมินความมีชีวิตชีวาของผู้สูงอายุ ทาง www.hiso.or.th/activeageing หรือ scan QR code เพื่อเข้าสู่หน้า Login เข้าสู่ระบบ โดยต้องลงทะเบียนผู้ใช้ก่อน ทั้งนี้หน้าหลักของระบบ จะประกอบด้วย การทำแบบประเมิน และการแสดงรายงานสรุป (ภาพที่ 4) โดยการบันทึกข้อมูลตามแบบประเมินในส่วนต่างๆ แสดงดังภาพที่ 5 และเมื่อบันทึกข้อมูลครบแล้ว จะมีการคำนวณคะแนนและแสดงผลการประเมินดังภาพที่ 6

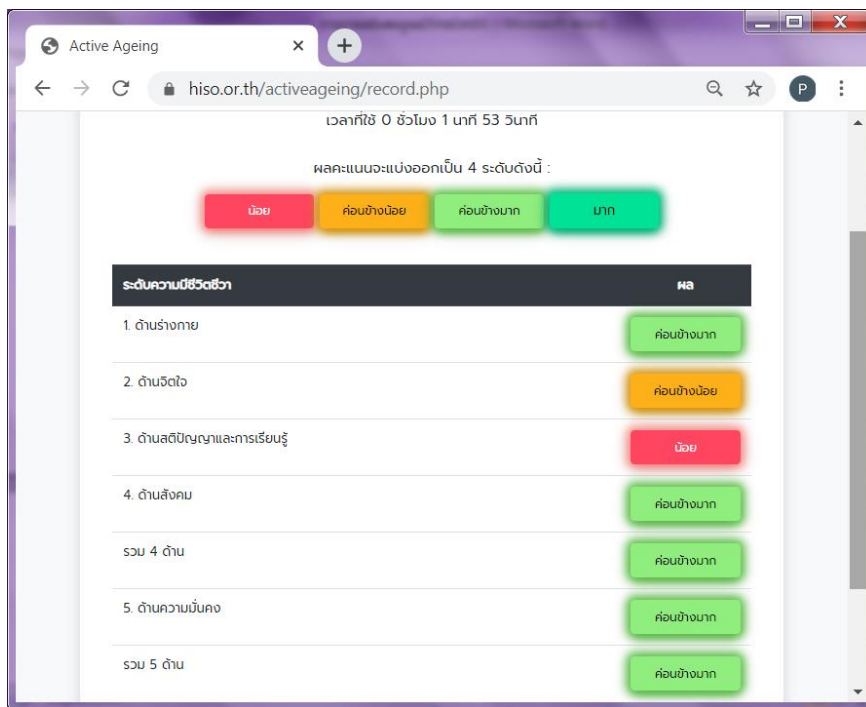
ภาพที่ 4 การ Login เข้าสู่ระบบ และหน้าหลักของระบบ และ QR code เพื่อ link เข้าสู่ URL ของระบบ

ภาพที่ 5 การบันทึกข้อมูลตามแบบประเมินความมีชีวิตชีวาของผู้สูงอายุในส่วนต่างๆ

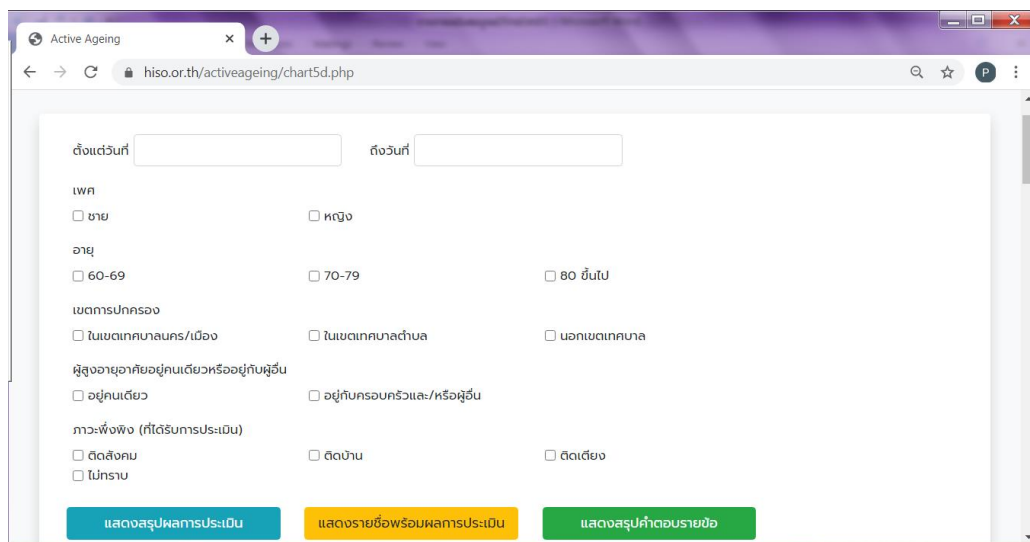

ภาพที่ 6 การแสดงผลการประเมินความมีชีวิตชีวาของผู้สูงอายุในด้านต่างๆและในภาพรวม 4 ด้าน และ 5 ด้าน

ภาพที่ 7 แสดงตัวแปรในการกรองข้อมูล สำหรับการแสดงรายงานสรุป ได้แก่ ช่วงวันที่ประเมิน เพศ อายุ เขตการปกครอง การอยู่คนเดียว และภาวะพึ่งพิง โดยสามารถเลือกรูปแบบการแสดงผลได้ 3 รูปแบบ ได้แก่ การแสดงรายชื่อพร้อมผลการประเมิน (ภาพที่ 8) การแสดงสรุปผลการประเมิน ที่เชื่อมโยงกับรายชื่อตามระดับของความมีชีวิตชีวาแต่ละด้าน (ภาพที่ 9) และการแสดงสรุปคำตอบรายชื่อในแต่ละด้าน ที่เชื่อมโยงกับรายชื่อตามคำตอบของแต่ละข้อ (ภาพที่ 10)

ภาพที่ 7 การเลือกตัวแปรในการกรองข้อมูล สำหรับการแสดงรายงานสรุป

Active Ageing

hiso.or.th/activeageing/chart5d.php

ตั้งแต่วันที่ ถึงวันที่

เพศ
 ชาย หญิง

อายุ
 60-69 70-79 80 ขึ้นไป

เขตการปกครอง
 ในเขตเทศบาลนคร/เมือง ในเขตเทศบาลตำบล นอกเขตเทศบาล

ผู้สูงอายุอาศัยอยู่คนเดียวหรืออยู่กับผู้อื่น
 อยู่คนเดียว อยู่กับครอบครัวและ/หรือผู้อื่น

ภาวะพึ่งพิง (ที่ได้รับประเมิน)
 ติดสังคม ติดบ้าน ติดเตียง
 ไม่ทราบ

แสดงสรุปผลการประเมิน แสดงรายชื่อพร้อมผลการประเมิน แสดงสรุปคำตอบรายชื่อ

ภาพที่ 8 การแสดงรายชื่อพร้อมผลการประเมิน

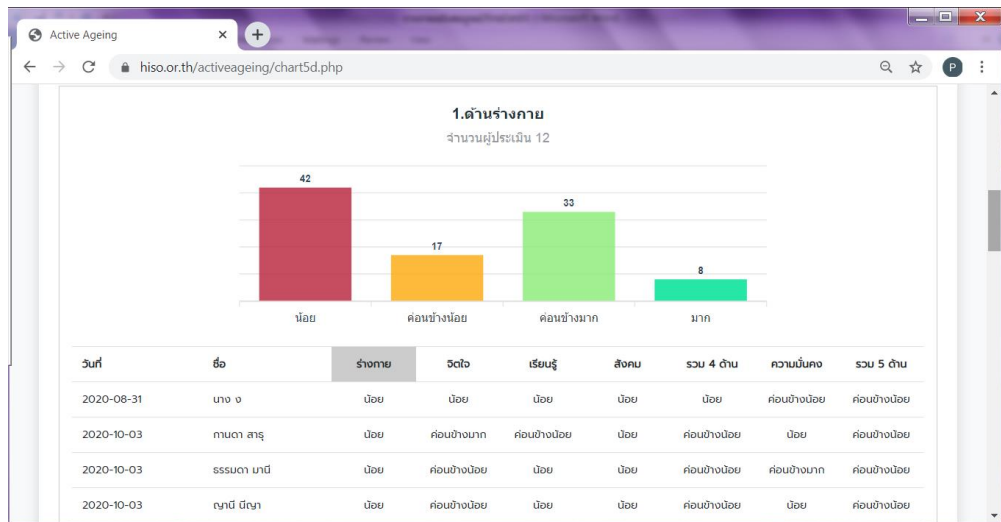
สรุปผลการประเมินความมีชีวิตชีวาของผู้สูงอายุ

Show 10 entries

#	วันที่	ชื่อ-สกุล	ร่างกาย	จิตใจ	เรียนรู้	สังคม	รวม 4 ด้าน	ความมั่นคง	รวม 5 ด้าน
1	2020-08-31	นาย ก	มาก	มาก	มาก	ค่อนข้างมาก	มาก	ค่อนข้างมาก	มาก
2	2020-08-31	นาย ข	ค่อนข้างน้อย	ค่อนข้างน้อย	ค่อนข้างน้อย	ค่อนข้างน้อย	ค่อนข้างน้อย	น้อย	ค่อนข้างน้อย
3	2020-08-31	นาย ค	ค่อนข้างมาก	มาก	ค่อนข้างน้อย	ค่อนข้างมาก	มาก	ค่อนข้างมาก	มาก
4	2020-08-31	นาง ง	น้อย	น้อย	น้อย	น้อย	น้อย	ค่อนข้างน้อย	ค่อนข้างน้อย
5	2020-09-17	เอก	ค่อนข้างมาก	มาก	มาก	ค่อนข้างน้อย	มาก	ค่อนข้างมาก	มาก
6	2020-10-03	พพช เตจคุ้ม	ค่อนข้างมาก	มาก	มาก	ค่อนข้างมาก	มาก	ค่อนข้างมาก	มาก
7	2020-10-03	ทฤษฎ นาวา	ค่อนข้างน้อย	ค่อนข้างน้อย	ค่อนข้างน้อย	ค่อนข้างน้อย	ค่อนข้างน้อย	ค่อนข้างน้อย	ค่อนข้างน้อย
8	2020-10-03	กานดา สารุ	น้อย	ค่อนข้างมาก	ค่อนข้างน้อย	น้อย	ค่อนข้างน้อย	น้อย	ค่อนข้างน้อย
9	2020-10-03	เอก วัฒนา	ค่อนข้างมาก	ค่อนข้างน้อย	น้อย	ค่อนข้างมาก	ค่อนข้างมาก	ค่อนข้างมาก	ค่อนข้างมาก
10	2020-10-03	ธรรดา ธานี	น้อย	ค่อนข้างน้อย	น้อย	น้อย	ค่อนข้างน้อย	ค่อนข้างมาก	ค่อนข้างน้อย

Showing 1 to 10 of 12 entries

ภาพที่ 9 การแสดงสรุปผลการประเมินแต่ละด้าน ที่เชื่อมโยงกับรายชื่อตามระดับของความมีชีวิตชีวา

ภาพที่ 10 การแสดงสรุปคำตอบรายชื่อในแต่ละด้าน ที่เชื่อมโยงกับรายชื่อตามคำตอบของแต่ละข้อ

